

Акцизен контрол върху данъчната основа за облагане на алкохола

Йонко Йотов*

Резюме: Правилното определяне на данъчната основа за облагане с акциз е от съществено значение за коректното изчисляване на дължимия данък, както за данъкоплатците и техните клиенти, така и за компетентните за контрол органи на Агенция „Митници“.

Статията разглежда правната уредба относно данъчната основа за облагането с акциз върху етиловия алкохол (алкохола) – спирт, дестилати и спиртни напитки, като се фокусира върху определянето и контрола на количеството алкохол, като нейн компонент. Представя се резултатът от изследване на настоящото нормативно-практическо състояние, както и възможностите за нейното подобрене. Защищава се теза, че правната рамка притежава слабости и следва да бъде подобрен акцизният контрол върху алкохола, като се формулират препоръки за усъвършенстване.

Ключови думи: данъчна основа за облагане с акциз, акциз върху алкохола, акцизен контрол, акциз, митници.

JEL: H25, H26, E02.

Увод

Данъчните закони могат да бъдат сложни сами по себе си, а сложността се смята за нежелана характеристика на данъчната система. Опростеността пряко влияе върху ефективността за данъчното облагане (Korczyk, 2005).

Една от причините, които благоприятстват рисковите възможности в областта на данъчното облагане, е отсъствието и сложността на норми. Ето защо първият етап, който трябва да се вземе предвид от администрацията при справянето с неспазването на законодателството, е задълженията на данъкоплатците да са нормативно определени и да са ясни, лесни за разбиране и прости. Най-усъвършенстваните данъкоплатци оценяват подробно правната уредба, за

* Йонко Йотов е докторант в катедра „Финансов контрол“ на УНСС. Понастоящем работи като главен експерт в НАП и е работил в агенция „Митници“, ORCID №0009-0007-2916-2029, email: yonko.yotov@unwe.bg

да установят пропуски, които могат да се използват в тяхна изгода. Това може да стане чрез даването на инструкции под различна форма, за да се улесни спазването на законодателството (OECD, 2004).

Законовите правила в областта на акцизите могат да бъдат конкретизирани чрез подзаконовни нормативни актове като правилници, наредби и инструкции, а в определени случаи и с обнародвани индивидуални административни актове като заповеди.

От една страна, за да се внесе яснота при тълкуването на приложимото законодателство, а от друга, за да се уеднакви практиката в митническата администрация, министърът на финансите и директорът на Агенция „Митници“ могат да издават задължителни указания за дължостните лица в митниците (Закон за акцизите и данъчните складове, 2024). Възможно е да бъдат издавани и становища или наръчници по прилагане на законодателството, които макар да нямат задължителен характер за данъкоплатците свидетелстват за позицията на администрацията по определен въпрос (НАП, 2024) (*Добра практика на НАП е указанията и становищата да бъдат публикувани на сайта, а в определени случаи и чрез пресата, за да достигнат до задължените лица*).

Обект на изследване в статията е акцизът върху етиловия алкохол (алкохол), а предмет – определянето на данъчната основа за облагането с акциз

на алкохола и контролът върху нея съгласно националното ни законодателство.

Целта на статията е предлагане на усъвършенстване на правната и административната уредба относно определянето на данъчната основа за облагането с акциз върху алкохола и контролът върху нея, в резултат на изследване на проблематиката, свързана с ограниченията на сегашното състояние и даване на предложения за бъдещи промени.

Задачите, постигащи целта, се свеждат до анализ на основните нормативно-практически положения за определянето и контролирането на правилното определяне на акцизната данъчна основа върху алкохола, настоящите несъвършенства и формиране на препоръки за преодоляването им.

Актуалността на поставения проблем, свързан с комплексното, неясно и непълно законодателство относно определянето на данъчната основа за облагане с акциз върху алкохола като компонент за изчисляване на дължимия акциз, има значимост и за двете страни в административния процес – данъкоплатците и контролните органи. Проблематиката може да води до това данъкоплатците да не изпълняват данъчните си задължения за определяне на правилния размер на количеството алкохол и заплащане на акциза, съответно с това да ощетяват или облагодетелстват своите контрагенти и клиенти, а контролните органи по приходи да не изпълняват служебните

си задължения по установяване на правилния размер на акциза в съответствие със законодателството.

Несъвършенствата на правната рамка за определянето на акциза върху алкохола създават възможност на данъчнозадължените лица за избягване на плащането на данъци – не само за акциз, но и с данък върху добавената стойност, корпоративни и подоходни данъци върху резултатите от стопанската дейност, здравноосигурителни вноски върху труда, което е съществено за приходите в бюджета.

Нелегалното производство на алкохол е оценявано през последните години на го 60% (Инвестор.БГ, 2021) (Нова телевизия, 2020), а загубите за предходната 2022 г. от акциз на около 130 млн. лв. (Сумата е изчислена на база данни на НАП за размера за загубите от недеklarирани доставки на алкохол, данни на Агенция „Митници“ за събрания акциз върху алкохола и освободените количества и данни от НСИ за средната цена на алкохола през 2023 г.) и от ДДС на около 50 млн. лв. (НАП, 2022). Високият дял на недеklarираните доставки свидетелства, че алкохолът заема особена значимост сравнено с останалите акцизни стоки – енергийни продукти и тютюневи изделия.

Липсата на яснота за правилното изпълнение на данъчните задължения води до създаване на нелоялна конкуренция между данъкоплатците чрез създаване на предимства за неизрядните лица. Това може да води и до увеличение на

разходите за данъкоплатците за разбирането и спазването на данъчното законодателство, включително разходи за консултации и спорове. Създават се предпоставки за неравно третиране на лицата чрез различна практика в поделенията на митническата администрация, а това повишава и недоверието в администрацията.

Методологията на научното изследване съдържа методите на „изучаване на документи“ и „анализ на съдържанието“, а също така и методи на научното познание като „сравнителен анализ“, „експертен анализ“, „контент анализ“, „аналогия“, „наблюдение“.

Ограниченията в проучването са свързани със затруднен достъп до литература с експертна критика и анализ по тематиката за определяне на акцизната данъчна основа и контролът върху нея от заинтересованите страни – бизнес и администрация. Това може да доведе до неизчерпателност на направените изводи и на представените препоръки за подобрене на правната рамка. Независимо от това със статията се прави опит за самостоятелно и подробно проучване по въпроса.

Обхватът на изследването се свежда до очертаване на проблематиката, свързана с определянето на акцизната данъчна основа върху алкохола, без да се навлиза в дълбочина в оценката на проявлението на възможното неспазване на законодателство, изразено с броя и дела на неизрядните данъкоплатци, както и

фискалната значимост на неправилното определяне на акциза, изразено със загубите за бюджета и сивата икономика. Тези ограничения в изследването могат да послужат като ракурс, върху който да се фокусират бъдещи изследвания по темата.

Настоящо състояние на нормативно-практическата рамка за данъчната основа за алкохола и контролът върху нея

Правомощията по администриране на акцизите в България към момента на изследването са на Агенция „Митници“ (Устройствен правилник на Агенция „Митници“, 2023) (ЗАДС, 2024). До 01.07.2006 г. отговорностите са били в компетентността на НАП, с изключение на тези върху вноса от трети страни на стоки. В условията на политически и корупционни сътресения около митницата, в съответствие с приоритети за подобряване на ефективността, изглежда, че правителството има намерение за структурни и организационни реформи чрез обединение на приходните администрации в България (МФ, 2024), което би довело до нов правоприемник върху акциза.

Акцизът по същество е вид косвен, еднофазен данък. Данък върху потреблението, с който се облагат определени стоки, наречени „акцизни стоки“, единствено на територията на страната, в която се потребяват по ставки, приложими в съответната страна. Може да бъде дефиниран и като специфичен

(спрямо количеството) и/или адвалорен данък (спрямо стойността), наложен предимно върху определени стоки – най-често алкохол, алкохолни напитки, тютюневи изделия, енергийни продукти и електрическа енергия и рядко услуги. Акцизът е облагане на етапа на производство или вноса (IMF, 2017).

На облагане с акциз в България подлежат и алкохолът и алкохолните напитки, които са определени като отделна главна група акцизни стоки, заедно с тютюневите изделия и енергийните продукти.

В българското законодателство (ЗАДС, 2024) (ЗВСН, 2024) (ЗЗ, 2024) (ЗХ, 2024) (НОВСНВСТОПРДУП, 2009) и в статистическите номенклатури на стоките – Хармонизираната система на стоките на Световната митническа организация и дотъпващата я Комбинирана номенклатура на Европейския съюз (Регламент (ЕИО) № 2658/87, 1987), подобно на европейското, **съществуват различни дефиниции и класификации на алкохола** и алкохолните напитки според целта на акта. Различията могат да са в зависимост от съдържанието, произхода и характеристиките на вложените суровини и на готовия продукт, технологичните операции при производство, предназначението на използване.

Нормите в националното акцизно законодателство относно дефиницията за алкохол, както и данъчната основа за облагане с акциз, са транспонирани и синхронизирани с европейското законодателство (Директива 92/84/ЕИО, 1992)

(Директива 92/83/ЕИО, 1992) (Директива 2008/118/ЕО, 2008) (Директива (ЕС) 2020/262, 2020).

Алкохол (етилов алкохол), по смисъла на акцизното законодателство, е всеки продукт, включен в кодове по Комбинираната номенклатура на стоките „2207“ и „2208“, с действително алкохолно съдържание по обем, превишаващо 1,2 об. %, дори когато този продукт е част от продукт, попадащ в друга глава от номенклатурата, или продукт с кодове „2204“, „2205“ и „2206“ и с действително алкохолно съдържание по обем над 22 об. %, както и продукт, получен чрез дестилация и годен за пиене, съдържани други продукти в разтворено или неразтворено състояние.

Алкохолът се класифицира най-общо в две групи съгласно акцизното законодателство – алкохол (етилов алкохол) и алкохолни напитки, без друга конкретика (ЗАДС, 2024) (Наредба № Н-1). От групиранието за целите на прилагането на пределните размери на естествените фири при съхранение и транспорт, върху които не се дължи акциз, както и от номенклатурите с кодове и спецификациите с търговски наименования на продуктите при деклариране за акциза пред Агенция „Митници“, може да се изведе, че алкохолът се отнася до три категории – етилов алкохол (спирт и друг алкохол, непопадащ в останалите две категории), дестилати (винен, плодов, зърнен) и спиртни напитки (Етиловият алкохол, дестилатите и спиртните напитки се обозначават с

над 250 номенклатури, кодове и наименования за целите на деклариране на акциза към (ППЗАДС, 2024), (Спиртните напитки се класифицират в над 40 категории според (ЗВСН, 2024) и в над 20 категории според (НОВСНВСТОПРДУП, 2009) (Наредба № 4, 2006) (Наредба № 13а-10403, 2007) (ППЗАДС, 2024).

Акцизните стоки подлежат на облагане с акциз в момента на тяхното въвеждане в страната от територията на друга държава членка и при тяхното внасяне в страната от трета страна, извън рамките на Европейския съюз, освен когато са поставени под режим отложено плащане на акциз.

Данъчното задължение за заплащане на акциз възниква от датата на освобождаване на акцизните стоки за потребление по смисъла на ЗАДС. В случаите, в които моментът на освобождаване за потребление не може да бъде установен, за такъв се приема датата на установяване от митническите органи на действия, факти или обстоятелства, водещи до възникване на данъчно събитие за акциз.

Данъчното задължение е изградено на принципа на самостоятелност на процесуални действия в административното производство по заплащане на данъци (Ценова, 2016). Същият, в контекста на акцизите, се изразява в това, че за целите на изпълнение на определяне, деклариране и заплащане на дължимите данъци, данъкоплатецът е длъжен лично да изпълни това си данъчно акцизно задължение.

Данъчнозагължените лица за акциза върху етиловия алкохол – лицата, отговорни за начисляване и внасяне на акциза върху алкохола, могат да бъдат групирани в две групи – производители и търговци.

Производители на алкохол са само лицензираните складогържатели на данъчни складове с лиценз за производство. Като частен случай на лица-производители могат да се разглеждат регистрираните специализирани малки обекти за дестилране или още „казани за ракия“, които не извършват търговия с алкохолни напитки, а само услуги по производство от името и за сметка на физически лица (т.нар. „ишлеме“). Според публичните регистри на Агенция „Митници“ (АМ, 2024), лицензираните производители на алкохол през последните години са около 55 броя, а казаните за ракия – 1600 бр.

Търговците на алкохол нямат право да произвеждат етилов алкохол под акцизен режим, а само да освобождават на пазара бутилирани спиртни напитки, които са внесени от трета страна или въведени в страната от държава – членка на ЕС, или пък са произведени от друго лице. Търговците могат да бъдат с постоянен статут или с променлив статут на акцизна регистрация. Постоянно регистрирани търговци са лицензираните складогържатели на данъчни складове с лиценз за търговия, регистрираните получатели, сертифицирани получатели, по смисъла на ЗАДС. Търговци с променлив статут са временно регистрирани лица,

които прилагат акцизен режим по внос и въвеждане или износ и извеждане на алкохол от страната, който е бил с вече начислен акциз.

Платците на акциз, извършващи производство и търговия с алкохол, са длъжни да използват средства за измерване и контрол, които отговарят на изискванията на ЗАДС и актовете по прилагането му, както и на Закона за измерванията, когато същите са средства и по смисъла на общия закон. Не се допуска въвеждането, производството, складването и извеждането на алкохол от данъчните складове и обектите на регистрираните лица, които алкохол не е отчетен от уреду, когато уреду се изискват.

Етиловият алкохол в наливен вид може да се произвежда само от лицензирани складогържатели в данъчен склад за производство на алкохол и като частен случай в „казан за ракия“, но може да се въвежда, извежда и влага в производството като добавка към бензин и в данъчни складове за енергийни продукти – течни горива. **Налице са обаче някои различни изисквания към уредите и контрола върху етиловия алкохол, в данъчните складове за алкохол и в данъчните складове за течни горива според предназначението на алкохола, макар стоката да е идентична. Някои специфични сочат, че за производителите на алкохол са налице облекчения.**

Средства за измерване и контрол на етиловия алкохол, съгласно Наредба № Н-1 от 22.01.2014 г., са разходомери

или измервателни системи за течности, различни от вода, оразнамерени или калибрирани съдове, както и алкохоломерите. Същите се монтират на одобрени от митническите органи места, наречени „точки за контрол“. Точките за контрол на етиловия алкохол са местата, където същият се въвежда, произвежда, складира или извежда от съответния обект.

Уредите за измерване на произведеното количество алкохол съгласно законодателството, който алкохол не е бутилиран, а е в наливен вид, за лицензираните складогържатели на данъчни складове са разходомери или измервателни системи за течности, различни от вода. За специализираните малки обекти за дестилране („казани за ракия“) – не се изискват разходомери и подобни системи от уреди, като производството се отчита чрез оразнамерени или калибрирани съдове. Алкохолното съдържание по обем в данъчните складове за алкохол се измерва в контролна точка „Лаборатория“, обособена на територията на склада, а в данъчните складове за горива и в обектите „казани за ракия“ не се изисква подобна лаборатория.

Когато етиловият алкохол се произвежда, изкарва или вкарва в данъчен склад за горива, то количеството в литри и алкохолното съдържание по обем се измерват и изчисляват само и единствено автоматично чрез разходомери или измервателни системи. В същото време обаче в данъчен склад за производство на алкохол липсва изискване за

автоматично изчисляване на обема и алкохолното съдържание, като изчислението следва да е ръчно и поотделно за двата показателя, необходими за изчислението на акциза.

В складовете за горива има изискване за отчитане на съхранявания етилов алкохол в наливен вид и чрез нивомери, до които митническите органи да имат достъп в реално време. Когато обаче същата стока – алкохол, се намира в данъчен склад за алкохол, то не е налице изискване за използване на подобни нивомерни уреди.

С Наредба № Н-7 от 19.09.2016 г. се определя ред, начин и формат за изпращане на данните от средствата за измерване и контрол на акцизни стоки към митническите органи, като в Приложение № 2 към 30, ал. 14 се определят изискванията за етиловия алкохол. Наредбата създава различни изисквания за уредите и предаваните данни за алкохола в двата типа данъчни складове – за алкохол и за течни горива. От забележките на приложението е видно, че изискванията за използване на уреди, които отчитат и изчисляват количеството на алкохола в литри при 20°C, както и отчитат температурата и алкохолното съдържание по обем при 20°C, се отнасят само и единствено при въвеждане и извеждане на алкохол в/от обекти за течни горива, но не и в данъчни складове за производство и/или складиране на етилов алкохол (Наредба № Н-7, 2020).

Акцизното законодателство формира различия и относно предаваните данни от уредите за измерване на алкохола към Българската акцизна централизирана информационна система (БАЦИС) на митниците. Докато за ганъчните складове за горива има изискване данните от уредите при въвеждане и извеждане на алкохол да се предават автоматично към системата на митници, то за ганъчните складове за алкохол липсва такова изискване, а изискване има само за предаване данни от производството. За „казаните за ракия“ подобно изискване е неприложимо, след като няма изискване за използване на подобни уреди.

Данъчната основа за облагане с акциз на етиловия алкохол (алкохола) – спирт, дестилати и спиртни напитки, вкл. и за биоетанола, според чл. 28, ал. 1, 5 от ЗАДС и чл. 21 от Директива 92/84/ЕИО, е **количеството хектолитри чист алкохол, измерено при температура 20°C**. Това е и с основата за определяне на въведеното, произведеното, съхраняваното и изведеното количество етилов алкохол от обектите под митнически надзор. Обемът (количеството) на етиловия алкохол, а не масата (теглото) макар да е постоянна величина, е приет за най-подходяща основа за облагане на етиловия алкохол за всички държави – членки на ЕС.

В ЗАДС, според чл. 103б от закона във връзка с § 9а от преходните и заключителните разпоредби, ако бъде постановено положително решение от

Европейската комисия по процедура по нотификация, предприета от Министерство на финансите, би следвало данните от средствата за измерване и контрол да могат да се използват за определяне на ганъчната основа за облагане с акциз и за определяне на публичните вземания в производствата за акциз (Авторът на статията не разполага с публична информация дали подобна нотификация е изпратена от Министерство на финансите и дали има отговор по нея, както и какви са мотивите за нейното въвеждане). От последното може да се изведе, че въпреки че разпоредбите са положени още през 2014 г., то те не са влезнали все още в сила. Това означава, че данните от уредите не могат да се използват за определяне на ганъчната основа от страна на митническите органи, а задължените лица не са длъжни да се съобразяват с тези данни, което ограничава акцизния контрол.

От друга страна обаче, данъкоплатците имат задължение за използване на уреди, които отговарят на изискванията за точност и достоверност на измерванията по Закона за измерванията във връзка със ЗАДС, което логично би следвало да значи, че данните от тези уреди следва да могат да се използват, както за определяне на търговските плащания между лицата, така и за определяне на държавните вземания, каквито са акцизите. Липсата на подобно разбиране и тълкуване обезсмисля въобще съществуването на изискване за наличие и

използване на уреди за измерване и контрол, ако данните не могат да служат за целите на търговските и данъчните отношения.

Акцизът за етиловия алкохол се определя за хектолитър чист алкохол и съответно се изчислява с акцизна ставка въз основа на количеството хектолитри чист алкохол при 20°C. Държавите – членки в ЕС, включително и България, прилагат една и съща ставка за акциза за всички видове продукти, попадащи в обхвата на определението за етилов алкохол. В рамките на Съюза са установени минимални ставки на акциза върху алкохола, като страната ни е определила най-ниската възможна ставка и се е възползвала от правото да въведе намалена ставка от 50% спрямо стандартната ставка за алкохола върху националната напитка „ракия“, произведена от малките обекти за дестилране. Акцизните ставки върху алкохола не са променяни от приемането на страната ни в Съюза (Директива 92/84/ЕИО, 1992) (Директива 92/83/ЕИО, 1992) (ЗАДС, 2024).

„Хектолитърът“ е равен на „сто литра“, а „количеството в литри“ е мерна единица за „обем“. Дефиницията в акцизния закон за „чист алкохол“ е – „етилов алкохол с действително алкохолно съдържание по обем 100 об. % (абсолютен алкохол)“, а за „действително алкохолно съдържание по обем (алкохолно съдържание)“ с означение „% об.“ или „% vol.“ е „обемите чист етилов алкохол, съдържащ се при температура 20°C в 100

обема продукт при същата температура“.

Предвид горното може да се изведе, че данъчната основа за облагане с акциз на етиловия алкохол е **количеството по обем в литри, преобразувано при температура 20°C с алкохолно съдържание при 100 об. %, преобразувано при същата температура от 20°C**. Декомпозицията на дефиницията означава, че за определяне на данъчната основа за облагане с акциз е необходимо изчислението на **два показателя – количество и алкохолно съдържание, като и двата следва да са при една и съща, приета за референтна величина на температурата от 20°C, доколкото същата не е постоянна величина и за двата показателя**.

За правилното определяне на първия показател от данъчната основа – „**количество по обем в литри етилов алкохол при температура 20°C**“, когато се измерва обемът на етиловия алкохол е нормативно определено да се измерва и взема предвид и неговата температура, тъй като същият, в съответствие с физичните закони, се изменя непрекъснато, както през различните годишни сезони, така и през различните периоди от генезиса. Това се налага, за да може по физико-математичен начин измереният обем в литри етилов алкохол, доколкото същият е при температура по или над 20°C, след като тя не е постоянна величина, да се преизчисли в литри при сравнителна температура 20°C, определена

като референтна данъчна основа за облагането съгласно изискванията на общностното и националното акцизно законодателство.

Преизчислението на количеството по обем етилов алкохол може да стане автоматично – чрез разходомер или измервателна система за течности, различна от вода или ръчно – чрез алкохолметрични таблици за корекция на обема. За целите на ръчното преизчисление обаче задължително следва да са налице данни за двата компонента на първия показател в данъчната основа, като липсата на данни за един от тях прави невъзможно обективното преизчисляване на обема при температура от 20°C, а именно – количество и реална температура на това количество.

За правилното определяне на втория показател от данъчната основа на алкохола – „действително алкохолно съдържание по обем при температура 20°C“, отново следва да се измерва и взема предвид температурата, като същата следва да се привежда към приетата за референтна. Преизчислението на алкохолното съдържание също може да стане автоматично – чрез денситометър или пикнометър за чисто водно-алкохолни смеси или с други специализирани уреди или ръчно – чрез таблици. Правилното изчисление на този показател е регламентирано на общностно ниво в Регламент (ЕО) № 2870/2000 (Регламент (ЕО) № 2870/2000, 2000).

Анализът на правната уредба показва, че към сегашния момент в ЗАДС и актовете по прилагането му не са регламентирани нормативно редът и начинът за преизчисляване на показателя „количество по обем в литри етилов алкохол при реална температура“, различна от 20°C (пог или над 20°C) към референтната от 20°C, при известни температурата на измереното количество етилов алкохол и „действително алкохолно съдържание по обем на етиловия алкохол при температура 20°C“ (% vol.) или „плътност на водно-алкохолната смес“. В тази връзка, няма публикувани и указания, становища и други подобни актове за внасяне на яснота за прилагането на законодателството.

Практически указания за преизчисление на обема на алкохола към референтната от 20°C, с цел правилно определяне на основата за облагане на алкохола, се съдържат в Алкохолметричните таблици на Международната организация за законна метрология (International Organization of Legal Metrology (OIML) (OIML, 1985). Налице са и наложени в практиката методи с таблици с коефициенти за превръщане на обема на спирт, гестилат, ракии и други водно-алкохолни смеси, съдържащи се в лозаро-винарски литературни източници.

От анализа на нормативната уредба се извежда извод, че в ЗАДС, ПП-ЗАДС, Наредба № Н-1/22.01.2014 г., Наредба № 7 от 19 септември 2016 г. и други актове по прилагането на закона

не съществува изрично нормативно изискване техническите и функционални характеристики на разходомерите или измервателните системи от уреди, монтирани в точките за контрол при въвеждане, производство и извеждане в данъчните складове за алкохол, да измерват температурата на етиловия алкохол едновременно с измерването на обема, съответно **да преобразуват и отчитат измереното количество по обем в литри етилов алкохол при температура 20°C.**

В акцизното законодателство няма изискване и да са налице монтирани термосензори или друго оборудване за измерване на действителната температура на въведеното, произведеното или изведеното количество по обем етилов алкохол при реални температурни условия на околната среда за целите на прилагането и определянето на данъчната основа за облагане с акциз. Не е налице изискване да се монтират и преобразуватели (коректори) с температурни сензори на обема в литри при реална температура към обема в литри при референтната температура от 20°C.

Историческият анализ на правната рамка показва, че в отменената митническа Наредба № Н-3 от 19.02.2010 г. за специфичните изисквания и контрол, осъществяван от митническите органи върху средствата за измерване и контрол на акцизни стоки (редакция в сила от 12.03.2013 г., отм., бр. 8 от 28.01.2014 г., в сила от 28.01.2014 г.),

погменена със сегашната Наредба № Н-1 от 22 януари 2014 г., временно е била приета разпоредба със срок за привеждане в съответствие от лицата с изисквания – разходомерите при въвеждане, производство и извеждане на алкохол да измерват едновременно или поотделно обема, приравнен към референтната температура от 20°C и алкохолно съдържание по обем при 20°C. В тези разпоредби също е била заложена идеята за изискване данните от разходомерите при въвеждане и извеждане на алкохола да бъдат предавани към системата на митници, което да позволява дистанционен контрол и анализ, но същото впоследствие е било отменено.

Най-вероятно отмяната на горната разпоредба е била предвид изискването уредите да измерват кумулативно двата показателя, необходими за определяне на данъчната основа – „действително алкохолно съдържание, изчислено по обем при 20°C“ (% vol.), и обема – „количество в литри, приравнено към 20°C“, а такива уреди на пазара към онзи начален момент на въвеждане на разпоредбата и наредбата не са били достатъчно надеждни или достъпни. Проблемът с прецизността на измерването може би е бил по-скоро във втория показател за алкохолно съдържание по обем на алкохола (% vol.), което е решено да бъде определяно в контролна точка „Лаборатория“, а не в обема – количеството литри. Отмяната е възможно да е била и поради неговия срок за привеждане в съответствие с новата

Управление на ресурси и разходи

наредба, освен браншовия натиск в условията на политически и икономически сътресения.

Към сегашния момент обаче, подобни уреди са задължителни за използване, когато се касае за контрол на алкохол, който е в данъчни складове за течни горива, но не са задължителни за данъчните складове, производители на спирт, дестилати и спиртни напитки. По аналог, подобни температурни корекции се извършват не само за алкохола, но и за течните горива (бензин, газъл, керосин), където основата е при 15°C и има изискване за внедряване на системи от уреди с автоматични преизчисление.

Безспорен е изводът, че лицето има задължение да разполага с достатъчно конкретна, еднозначно ясна и точна информация, която да позволява установяването на данъчната основа за определяне на данъка. В този смисъл, оставяйки право на избор на лицата по отношение на реда и начина на организиране изчисляването на данъчната основа на етиловия алкохол, стига да е в съответствие със закона, а именно при температура 20°C, то е приложим всеки ред и начин на водене на документацията и отчетността, който позволява идентифицирането и проследяването на въведените, съхраняваните, произведените и изведените количества етилов алкохол, дестилати и спиртни напитки, както и всички операции, извършени с тях.

Последното от своя страна предполага задължителното водене на

документация и отчетност, от която да е видно в съответствие с чл. 28, ал. 1, т. 5 от ЗАДС ли е определено количеството етилов алкохол (т.е. данъчната основа) при въвеждане, производство, съхранение и извеждане в/от данъчния склад. В случай че документите и/или отчетността, необходима за установяване на основата за облагане/освобождение от облагане с акциз, липсват или същите не дават възможност за установяване на основата за данъчно облагане, то не е възможно митническите органи да приложат установения от ЗАДС размер на данъка по общия ред и да заключат еднозначно дали е спазване или не на законодателството.

Проучването на правната рамка за целите на статията показва, че в акцизното законодателство не съществуват дори изрични разпоредби за водене на документация и отчетност за реалната температура на измереното количество алкохол, като компонента за изчисляването на акцизната основа, която да позволява контрол на правилното определяне на данъчната основа за облагане с алкохола.

Насоки за подобряване на рамката за контрол върху данъчната основа за облагането с акциз на алкохола

Анализът на настоящото състояние показва, че правната рамка относно определянето на акцизната данъчна основа и контролът върху нея притежава слабости. Най-значимите несъвършенства на

ЗАДС и актовете по прилагането му могат да бъдат обобщени като:

- липса на регламентиран ред и начин за изчисляване на количеството по обем в литри етилов алкохол към референтната температура от 20°C, като компонент на данъчната основа за облагане с акциз на алкохола, включително липса на публични указания и становища на Агенция „Митници“;
- липса на изискване за използването на измервателни уреди, позволяващи измерване и отчитане на температурата на измереното количество алкохол и преобразуване към референтната от 20°C за определяне на акцизната данъчна основа, включително липса на изискване и за монтиране на термосензори, преобразуватели с термосензори или друго подобно оборудване;
- липса на изискване за използването на измервателни уреди за изчисляването и отчитането на данъчната основа за облагане с акциз върху алкохола, посредством едновременно или поотделно измерване на количеството и алкохолното съдържание по обем на алкохола, като компоненти на акцизната данъчна основа;
- липса на изискване за водене на специфична отчетност и/или документация за реалната температура на измереното количество алкохол, като задължителна компонента за изчисляване на акцизната данъчна основа за алкохола;

- липса на влязла в сила разпоредба, че данните от измервателните уреди за измерване и контрол могат да се използват за определяне на данъчната основа за облагане с акциз;
- липса на изискване за използване на нивомерни системи за отчитане на съхраняваното количество етилов алкохол в наливен вид в стационарни съдове за съхранение над определен капацитет, съответно липсва възможност митническите органи да имат достъп до тях в реално време и да ги използват;
- липса на изискване данните от измервателните уреди при въвеждане и извеждане на алкохол в наливен вид да се предават към митническата информационна система, съответно липсва възможност митническите органи да имат достъп до тях в реално време и да ги използват.

Препоръки, които могат да се извеждат на база ограниченията на протичащите дейности по акцизен контрол върху облагането на алкохола, са за:

- регламентиране на реда и начина за изчисляване на количеството по обем в литри етилов алкохол към референтната температура от 20°C, като компонент на данъчната основа за облагане с акциз на алкохола;
- използването на системи от измервателни уреди, които измерват и отчитат едновременно или поотделно показателите за определяне на данъчната основа за облагане с акциз върху алкохола;

Управление на ресурси и разходи

- водене на отчетност за температурата на измереното количество алкохол, в случаите когато не се изисква използване на измервателни уреди за автоматично измерване и отчитане на показателите за определяне на данъчната основа;
- използване на нивомерни системи за отчитане на съхраняващия алкохол в стационарни съдове над определен капацитет, до които митническите органи да имат достъп по аналогия на изискванията към обектите за течни горива;
- данните от измервателните уреди при въвеждане и извеждане на етилов алкохол в наливен вид да се предават към митническата информационна система по аналогия на изискванията към обектите за течни горива.

Заклучение

Статията представя настоящото положение на рамката за акцизен контрол върху данъчната основа за облагането с акциз на алкохола. Дава се по-голяма яснота при формирането на представа за състоянието и перспективите за развитие. Изследването доказва, че са налице ограничения на действащото законодателство, които могат да се използват като легални данъчни трикове (Димов, 1991). Недостатъците са свързани с невъзможността да се измерят и контролират определени показатели, създаващи субективизъм или отсъствието на

правни норми и гаранции при облагането с акциза и контрола върху алкохола.

Данъчната основа за акциза е сума, върху която се прилага размерът на данъка, като всяка грешка в нейното определяне може да доведе до подплащане или надплащане. Правилното определяне на данъчните задължения е от съществено значение и за двете заинтересовани страни – данъкоплатците на акциза и митническите органи. Неправилното изчисление на данъка води до това данъкоплатците да не изпълняват данъчните си задължения за заплащане на правилния размер на акциза, съответно да ощетяват или облагодетелстват и своите контрагенти или клиенти, а контролните органи по приходи – да не изпълняват служебните си задължения по установяване на правилния размер на акциза в съответствие със законодателството.

Наличието на законови несъвършенства, но и добри практики, въпреки липсата на нормативни изисквания, е показателно, както за надеждността и ефективността на вътрешната контролна рамка на самите данъчнозадължени лица за акциз, така и за външната акцизна и данъчна контролна рамка, за която са отговорни приходните органи на държава.

Резултатите от настоящото изследване могат да бъдат полезни за ръководството на българската митническа администрация с анализа на нормативно-практическите положения и извеждането на предложения за законодателни

промени с цел подобряване на акцизния контрол върху алкохола. Могат да бъдат полезни и за бизнеса с очертаването на възможните легални акцизни трикове, свързани с предимствата и недостатъците на действащата правна основа.

Бъдещи изследвания по темата могат да се фокусират върху проучване, както

на добрите практики, така и на нивото на спазване и неспазване на акцизното законодателство по проблематиката, включително и през призмата и на размера на сивия сектор и загубите за хазната.

Цитирани източници (References):

1. АМ (2024). Публични регистри по ЗАДС на Агенция “Митници”. Изтеглено на 29 July 2024 г. от <https://customs.bg/wps/wcm/connect/customs.bg28892/agency/site/home/public-registers/customs-zads-registers>
(АМ (2024). Publichni registri po ZADS na Agentsia “Mitnitsi”. Iztegleno na 29 July 2024 г. от <https://customs.bg/wps/wcm/connect/customs.bg28892/agency/site/home/public-registers/customs-zads-registers>)
2. Димов, О. (1991). *Легални данъчни трикове - как да платим по-малко данъци без да нарушаваме законодателството*. Радио - 90.
(Dimov, O. (1991). *Legalni danachni trikove - kak da platim po-malko danatsi bez da narushavame zakonodatelstvoto*. Radio - 90)
3. Директива (ЕС) 2020/262 (2020). Директива (ЕС) 2020/262 на Съвета от 19 декември 2019 година за определяне на общия режим на облагане с акциз (преработен текст). Изтеглено на 25 July 2024 г. от https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?toc=OJ%3AL%3A2020%3A058%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2020.058.01.0004.01.BUL
(Direktiva (ES) 2020/262 (2020). Direktiva (ES) 2020/262 na Saveta ot 19 dekemvri 2019 godina za opredelyane na obshtia rezhim na oblagane s aktsiz (preraboten tekst). Iztegleno na 25 July 2024 g. ot https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?toc=OJ%3AL%3A2020%3A058%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2020.058.01.0004.01.BUL)
4. Директива 2008/118/ЕО (2008). Директива 2008/118/ЕО на Съвета от 16 декември 2008 година относно общия режим на облагане с акциз и за отмяна на Директива 92/12/ЕИО. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0118>
(Direktiva 2008/118/EO (2008). Direktiva 2008/118/EO na Saveta ot 16 dekemvri 2008 godina odnosno obshtia rezhim na oblagane s aktsiz i za otmyana na Direktiva 92/12/EIO. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0118>)

Управление на ресурси и разходи

5. Директива 92/83/ЕИО (1992). Директива 92/83/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за хармонизиране на структурата на акцизите върху алкохола и алкохолните напитки. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:31992L0083>
(Direktiva 92/83/EIO (1992). Direktiva 92/83/EIO na Saveta ot 19 oktombri 1992 godina za harmonizirane na strukturata na aktsizite varhu alkohola i alkoholnite napitki. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:31992L0083>)
6. Директива 92/84/ЕИО (1992). Директива 92/84/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година относно сближаването на акцизните ставки на алкохола и алкохолните напитки. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:31992L0084>
(Direktiva 92/84/EIO (1992). Direktiva 92/84/EIO nna Saveta ot 19 oktombri 1992 godina odnosno sblizhavaneto na aktsiznite stavki na alkohola i alkoholnite napitki. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:31992L0084>)
7. ЗАДС (2024). Закон за акцизите и данъчните складове, ДВ. бр. 39 от 1 Май 2024 г. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc/2135512728>
(ZADS (2024). Zakon za aktsizite i danachnite skladove, DV. br. 39 ot 1 May 2024 g. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://lex.bg/laws/ldoc/2135512728>)
8. ЗВСН (2024). Закон за виното и спиртните напитки, ДВ. бр. 41 от 10 Май 2024 г. Изтеглено на 2024 July 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc/2135798102>
(ZVSN (2024). Zakon za vinoto i spirtnite napitki, DV. br. 41 ot 10 May 2024 g. Iztegleno na 2024 July 2024 g. ot <https://lex.bg/laws/ldoc/2135798102>)
9. ЗЗ (2024). Закон за здравето, об. ДВ. бр. 39 от 1 Май 2024 г. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc%20/2135489147>
(ZZ (2024). Zakon za zdraveto, ob. DV. br. 39 ot 1 May 2024 g. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://lex.bg/laws/ldoc%20/2135489147>)
10. ЗХ (2024). Закон за храните, об. ДВ. бр. 41 от 10 Май 2024 г. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137203080>
(ZH (2024). Zakon za hranite, ob. DV. br. 41 ot 10 May 2024 g. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137203080>)
11. Инвестор.БГ (29 September 2021 г.). Йордан Чорбаджийски: Производителите на вино инвестираха в онлайн продажби. Извлечено от <https://www.investor.bg/a/107-imenata-na-biznesa/336369-yordan-chorbadzhiyski-proizvoditelite-na-vino-investiraha-v-onlayn-prodazhbi>
(Investor.BG (29 September 2021 g.). Yordan Chorbadzhiyski: Proizvoditelite na vino investiraha v onlayn prodazhbi. Izvlecheno ot <https://www.investor>.

bg/a/107-imenata-na-biznesa/336369-yordan-chorbadzhiyski-proizvoditelite-na-vino-investiraha-v-onlayn-prodazhbi)

12. МФ (20 February 2024 г.). Министерството на финансите започва работа по създаване на единна приходна агенция в България. Министерство на финансите. Изтеглено на 18 June 2024 г. от <https://www.minfin.bg/bg/news/12534>
(MF (20 February 2024 g.). Ministerstvoto na finansite zapochva rabota po sazdavane na edinna prihodna agentsia v Bulgaria. Ministerstvo na finansite. Iztegleno na 18 June 2024 g. ot <https://www.minfin.bg/bg/news/12534>)
13. НАП (9 September 2022 г.). Подкаст за рисковете от укриване на данъци и осигурителни вноски при търговията с алкохол. Национална агенция за приходите. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://www.youtube.com/watch?v=kA-GMvz2ErQ>
(NAP (9 September 2022 g.). Podkast za riskovete ot ukrivane na danatsi i osiguritelni vnoski pri targoviyata s alkohol. Natsionalna agentsia za prihodite. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://www.youtube.com/watch?v=kA-GMvz2ErQ>)
14. НАП (2024). Становища, указания, наръчници. Национална агенция за приходите. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://old.nra.bg/page?sId274fsL=2&id=381&textMode=0>
(NAP (2024). Stanovishta, ukazania, narachnitsi. Natsionalna agentsia za prihodite. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://old.nra.bg/page?sId274fsL=2&id=381&textMode=0>)
15. Наредба № 4 (2006). Наредба № 4 от 28 Юни 2006 г. за нормите на пределните размери на естествените фири на акцизните стоки, Обн. ДВ. бр. 57 от 14 Юли 2006 г. Изтеглено на 29 June 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc/2135531962>
(Naredba № 4 (2006). Naredba № 4 ot 28 Yuni 2006 g. za normite na predelnite razmeri na estestvenite firi na aktsiznite stoki, Obn. DV. br. 57 ot 14 Yuli 2006 g. Iztegleno na 29 June 2024 g. ot <https://lex.bg/laws/ldoc/2135531962>)
16. Наредба № 13а-10403 (2007). Наредба № 13а-10403 за пределните размери на естествените фири, брака и липсите на стоково-материални ценности при съхраняването и транспортирането им, изм. ДВ. бр. 41 от 22 Май 2007 г. Изтеглено на 29 July 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc/-560170495>
(Naredba № 13a-10403 (2007). Naredba № 13a-10403 za predelnite razmeri na estestvenite firi, braka i lipsite na stokovo-materialni tsennosti pri sahranyavaneto i transportiraneto im, izm. DV. br. 41 ot 22 May 2007 g. Iztegleno na 29 July 2024 g. ot <https://lex.bg/laws/ldoc/-560170495>)
17. Наредба № Н-1 (н.д.). Наредба № Н-1 от 22 Януари 2014 г. за специфичните изисквания и контрола, осъществяван от митническите органи върху средствата за измерване и контрол на акцизни стоки, изм. и доп. ДВ. бр. 53 от 12 Юни 2020 г. Изтеглено на 29 June 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc/2136032892>

Управление на ресурси и разходи

- (Naredba № Н-1 (n.d.). Naredba № Н-1 от 22 Януари 2014 г. за spetsifichnite iziskvania i kontrola, osashtestvyavan ot mitnicheskite organi varhu sredstvata za izmervane i kontrol na aktsizni stoki, izm. i dop. DV. br. 53 от 12 Yuni 2020 г. Iztegleno na 29 June 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc/2136032892>)
18. Наредба № Н-7 (2020). Наредба № Н-7 от 19 септември 2016 г. за определяне на ред, начин и формат за изпращане на данните от средствата за измерване и контрол по чл. 103а, ал. 1 от Закона за акцизите и данъчните складове, об. ДВ. бр. 53 от 12 Юни 2020 г. Министерство на финансите. Изтеглено на 1 August 2024 г. от <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137203187>
- (Naredba № N-7 (2020). Naredba № N-7 от 19 septemvri 2016 g. za opredelyane na red, nachin i format za izprashtane na dannite ot sredstvata za izmervane i kontrol po chl. 103a, al. 1 ot Zakona za aktsizite i danachnite skladove, ob. DV. br. 53 от 12 Yuni 2020 г. Ministerstvo na finansite. Iztegleno na 1 August 2024 г. от <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137203187>)
19. Нова телевизия (24 September 2020 г.). Половината от алкохола на пазара – нелегален. Изтеглено на 2024 July 2024 г. от <https://nova.bg/news/view/2020/09/24/300242/>
- (Nova televizia (24 September 2020 г.). Polovinata ot alkohola na pazara – nelegalen. Iztegleno na 2024 July 2024 г. от <https://nova.bg/news/view/2020/09/24/300242/>)
20. НОВСНВСТОПРДУП (2009). Наредба за определенията на видовете спиртни напитки, видовете суровини и технологични операции, правилата за производство на спиртните напитки, разрешените добавки и условията за използването им, об. ДВ. бр. 93 от 24 Ноември 2009 г. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc/2135533895>
- (NOVSNVSTOPPRDUP (2009). Naredba za opredeleniyata na vidovete spirtni napitki, vidovete surovini i tehnologichni operatsii, pravilata za proizvodstvo na spirtnite napitki, razreshenite dobavki i usloviyata za izpolzvaneto im, ob. DV. br. 93 от 24 Noemvri 2009 г. Iztegleno na 25 July 2024 г. от <https://lex.bg/laws/ldoc/2135533895>)
21. ППЗАДС (2024). Правилник за прилагане на закона за акцизите и данъчните складове, изм. и доп. ДВ. бр. 59 от 12 Юли 2024 г. Изтеглено на 29 July 2024 г. от <https://lex.bg/index.php/laws/ldoc/2135526226>
- (PPZADS (2024). Pravilnik za prilagane na zakona za aktsizite i danachnite skladove, izm. i dop. DV. br. 59 от 12 Yuli 2024 г. Iztegleno na 29 July 2024 г. от <https://lex.bg/index.php/laws/ldoc/2135526226>)
22. Регламент (ЕИО) № 2658/87 (1987). Регламент (ЕИО) № 2658/87 от 23 юли 1987 година относно тарифната и статистическа номенклатура и Общата митническа тарифа. Изтеглено на 25 July 2024 г. от <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:31987R2658&from=BG>

- (Reglament (EIO) № 2658/87 (1987). Reglament (EIO) № 2658/87 ot 23 yuli 1987 godina otosno tarifnata i statisticheska nomenklatura i Obshtata mitnicheska tarifa. Iztegleno na 25 July 2024 g. ot <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:31987R2658&from=BG>)
23. Регламент (ЕО) № 2870/2000 (2000). Регламент (ЕО) № 2870/2000 на Комисията от 19 декември 2000 година относно определяне на референтни методи на Общността за анализ на спиртните напитки. Изтеглено на 1 August 2024 г. от <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32000R2870>
(Reglament (EO) № 2870/2000 (2000). Reglament (EO) № 2870/2000 na Komisiyata ot 19 dekemvri 2000 godina otosno opredelyane na referentni metodi na Obshtnostta za analiz na spirtnite napitki. Iztegleno na 1 August 2024 g. ot <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32000R2870>)
24. УП АМ (2023). Устройствен правилник на Агенция „Митници“, обн. ДВ 106 от 22.12.2023 г. Изтеглено на 18 June 2024 г. от <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137213265>
(UP AM (2023). Ustroystven pravilnik na Agentsia „Mitnitsi“, obn. DV 106 ot 22.12.2023 g. Iztegleno na 18 June 2024 g. ot <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137213265>)
25. Ценова, Л. (2016). Теоретични аспекти на понятието данъчно задължение. *Научни трудове на Международно висше бизнес училище*, Том 8, с. 77-98. Изтеглено на 29 July 2024 г. от <https://bpos.bg/publication/35028>
(Tsenova, L. (2016). Teoretichni aspekti na ponyatiето danachno zadalzhenie. *Nauchni trudove na Mezhdunarodno visshe biznes uchilishte*, Tom 8, s. 77-98. Iztegleno na 29 July 2024 g. ot <https://bpos.bg/publication/35028>)
26. IMF (2017). *The Revenue Administration - Gap Analysis Program: An Analytical Framework for Excise Gap Estimation*. International Monetary Fund, Martina Alexova and Mick Trackray. Изтеглено на 18 June 2024 г. от <https://www.imf.org/en/Publications/TNM/Issues/2017/04/20/An-Analytical-Framework-for-Excise-Duty-Gap-Estimation-Excise-Gaps-in-Tax-Administration-44720>
(IMF (2017). *The Revenue Administration - Gap Analysis Program: An Analytical Framework for Excise Gap Estimation*. International Monetary Fund, Martina Alexova and Mick Trackray. Iztegleno na 18 June 2024 g. ot <https://www.imf.org/en/Publications/TNM/Issues/2017/04/20/An-Analytical-Framework-for-Excise-Duty-Gap-Estimation-Excise-Gaps-in-Tax-Administration-44720>)
27. Корцук, В. (December 2005 г.). Tax bases, tax rates and the elasticity of reported income. *Journal of Public Economics*, с. 2093-2119. Изтеглено на 25 June 2024 г. от <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2004.12.005>

(Korczuk, W. (December 2005 g.). Tax bases, tax rates and the elasticity of reported income. *Journal of Public Economics*, s. 2093-2119. Iztegleno na 25 June 2024 g. ot <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2004.12.005>)

28. OECD (2004). *Guidance note: Compliance Risk Management: Managing and Improving Tax Compliance*. Organisation for Economic Co-operation and Development. Iztegleno na 18 June 2024 г. ot <https://search.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/publications-and-products/compliance/33818656.pdf>

(OECD (2004). *Guidance note: Compliance Risk Management: Managing and Improving Tax Compliance*. Organisation for Economic Co-operation and Development. Iztegleno na 18 June 2024 g. ot <https://search.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/publications-and-products/compliance/33818656.pdf>)

29. OIML (1985). International Organisation of Legal Metrology. Iztegleno na 1 August 2024 г. ot https://www.oiml.org/en/files/pdf_r/r022-e75.pdf

(OIML (1985). International Organisation of Legal Metrology. Iztegleno na 1 August 2024 g. ot https://www.oiml.org/en/files/pdf_r/r022-e75.pdf)

Aktsizen kontrol varhu danachnata osnova za oblagane na alkohola

Yonko Yotov

Excise Control over the Tax Base for Excise Duty Taxation on Alcohol

Yonko Yotov

Abstract: The correct determination of the tax base for taxation with excise duty is essential for the right calculation of the amount of excise obligation both for taxpayers and their customers as well as for its revenue control authority in Bulgaria – the Customs Agency.

The article examines the legal framework of the excise tax base in Bulgaria on ethyl alcohol – spirit, distillates and spirit beverages, focusing on the determination and control of the quantity of product as its component. It presents the results of a study on the current normative-practical status as well as the possibilities for its improvement. The defended thesis is that the excise legislation has weaknesses, and excise control on alcohol should be improved. Recommendations for improving excise control are formulated.

Key words: excise tax base, excise duty on alcohol, excise control, excise, Bulgarian customs.

JEL: H25, H26, E02.